

Förord

Bästa läsare!

Tänk så tiden går, detta är Techne Seriens 27 verksamhetsår!

Den första publikationen i Techne Serien utkom år 1995 och därefter har utgivningen varit konstant för att accelerera betydligt sedan 2011 i och med övergången till digital öppen publikation. Denna omfattande publikationsverksamhet är möjlig tack vare många människors välvilliga inställning till ”extra” arbete i form av läsning, granskning, kommentering och revidering. Det tekniska arbetet med publiceringen har också blivit mer omfattande, men ändå lättare än när de första publikationerna trycktes upp och sidnummer klistrades in för hand. Techne Seriens har stor betydelse för den nordiska forskargemenskapen inom slöjdtutbildning och vi har all anledning att vara stolta över att vi har en egen vetenskaplig journal på nivå 1 som helt fokuserar på slöjdtutbildning. Tack till alla som på olika sätt medverkar till Techne Seriens existens och blomstring!

Välkommen att ta del av ny nordisk slöjdforskning. Detta nummer inkluderar fyra artiklar som fokuserar på förutsättningar och möjligheter för kreativitet, innovation och samverkan i slöjd, samt hur estetiska dimensioner av slöjdprodukter kan kommuniceras.

Artikeln *Challenging creativity constraints. Three design studios in craft teacher education* av Henna Lahti, Kaiju Kangas, Tellervo Härkki och Pirita Seitamaa-Hakkarainen, undersöker slöjdlärostudierandes samarbete kring designuppgifter. En grupp studerande fick som uppgift att under workshops planera och tillverka leksaker utgående från barns teckningar. En annan grupp skulle formge funktionella tredimensionella textilpussel för synskadade barn, medan den tredje studerandegruppen skulle tillverka bärbara accessoarer med havsdjurstema för grupper som besökte SEA LIFE-akvariet. Forskarna intresserade sig speciellt för hur uppgiftens begränsningar och användningen av olika inspirationskällor påverkar utvecklandet av idéer. Studien visar hur begränsningar och inspirationskällor påverkade studerandes progressiva designprocesser, och hur resultaten av uppgifterna varierade från att enbart återskapa elementen i inspirationskällorna till mer komplexa och vidareutvecklade idéer. Slutsatsen är att balansen mellan öppenhet och begränsningar i designuppgifter behöver noggrant övervägas.

Den andra artikeln i numret *Discovering the effect metrics for innovation projects* av Laura-Maija Hero, Marianne Pitkälä och Kaija Matinheikki för läsaren till en i NordFo-sammanhang mer obeforskad miljö för slöjdrelaterad verksamhet, nämligen yrkeshögskoleutbildning och kontakten till aktörer i samhället. I artikeln fokuseras yrkeshögskolestuderandes arbetslivsrelaterade innovationsprojekt. Forskarna konstaterar att ett samarbete med ett företag eller organisation vanligen resulterar i en konkret, ny och innovativ produkt, tjänst eller verksamhetsmodell för att utveckla och förbättra verksamheten eller samhället. Fokus i tidigare studier inom området har varit på projektens lärandeffekter för studerande. I denna studie har forskarna istället identifierat ett behov av att tydligare mäta effekterna av dylika projekt för de deltagande företagen och organisationerna samt för näringslivet. Syftet med studien är således att identifiera variabler för att mäta effekter av innovationsprojekt., och resultatet utgörs av en preliminär modell för dylik konsekvensbedömning.

I den tredje artikeln analyserar Janne Heggvoll och Eva Lutnæs kompetensmålen i den norska läroplanen LK20 för ämnet Kunst og håndverk. Artikeln *Virkelighetsnære oppdrag i Kunst og håndverk – en analyse av kompetansmålene i LK20* fokuserar på läroämnets förväntade samarbete med lokalt kultur- och näringsliv och lyfter fram behovet av entreprenöriell didaktik. I studien analyseras läroämnets 41 kompetensmål. Genom systematisk textkondensering: helhetsintryck, meningsbärande enheter, kondensering, och sammanfattning visar studien att 12 av kompetensmålen berör samhällsaktuella problemställningar och ger således grund för verklighetsnära eller samhällsrelaterade uppgifter. De andra målen kan sägas ge eleverna ämnesspecifika verktyg och kunskaper för uppgifterna, och kan uppfattas som entreprenöriella kompetenser inom ämnet. För att konkretisera det handlingsutrymme som kompetensmålen ger, avslutas artikeln med exempel på verklighetsnära uppgifter och uppdrag för olika årskurser. Forskarna uppfattar att kopplingen mellan ämnesspecifikt innehåll och verkliga uppgifter kan bidra till att eleverna ser värdet i ämnet för både samhället och sitt eget liv.

Numrets sista artikel *Kommunicera estetiska dimensioner. Didaktiska ledtrådar i digital visning av slöjdställning* av Elisabet Jagell, tar avstamp i utmaningen för lärare och elever att kommunicera kring slöjdföremålens estetiska dimensioner. Jagell är orolig över att bristen på denna kommunikation kan påverka lärarnas möjligheter att inspirera, handleda och bedöma elever i slöjdprocessen. Studiens syfte är således att undersöka hur estetiska dimensioner i slöjdföremål kan kommuniceras och hur det kan komma till nytta i slöjdundervisningen. I studien analyseras ett klipp från en filmad, digital visning av en slöjdställning och specifikt hur utställningsguiden verbalt och icke-verbalt presenterar utställningsföremålen. Utifrån detta har fem områden identifierats som kan vara till hjälp vid presentationer. Dessa är 1) Rummet, 2) Beröra och hantera, 3) Icke-verbala medspelare, 4) Urvalet och 5) Egna erfarenheter. Jagell anser att områdena kan betraktas som didaktiska ledtrådar för att synliggöra estetiska dimensioner och de kan ha potential att underlätta kommunikationen kring estetiska dimensioner i slöjdundervisningen. Jagell anser att ledtrådarna pekar på att det är även andra aspekter än enbart det verbala som samspelar för att stärka kommunikationen kring estetiska dimensioner.

Med dessa artiklar önskar jag givande och tankeväckande lässtunder, och uppmanar er att fortsättningsvis aktivt använda Techne Seriens artiklar i utbildning och forskning. Tillsammans bidrar vi till utvecklingen av utbildning i slöjd och att slöjdforskningen stärks och sprids!

En vacker junidag i Vasa 2022,

Mia Porko-Hudd

Huvudredaktör